

References

1. Boichenko N. V. (2020). Indyvidualizatsiia trenuvального protsesu karatystiv «tempovoho» styliu vedennia boiu. Problemy i perspektyvy rozvytku sportyvnykh ihor ta odnobarstv u zakladakh vyshchoi osvity, Vol. 1, 5–9.
2. Hrubar I., Hrabuk N. (2017). Modelna kharakterystyka karatystiv. Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia ta metodyky sportyvnoho trenuvannia. Vinnytsia: TOV «Planer», Vyp. 3, 20–26.
3. Zadorozhna O. R., M. P. Pityn (2020). Taktychna pidhotovka u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh treneriv zi sportyvnykh yedynobarstv. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova, Vyp. 3 K (123), 172–175.
4. Kindzer B., Matviiv V., Palii S., Makarevych M. (2021). Analiz tekhniky vedennia boiovykh dii na blyzhnii dystantsii providnykh sportsmeniv na mizhnarodnykh zmahanniakh z kiokushynkai karate v rozdili kumite. Fizychna terapiia, zdorovia, fizychna kultura ta pedahohika: monohrafiia. Rivne : NUVHP, 120–131.
5. Kindzer B. M., Vovkanych L. S., Nikitenko S. A., Vyshnevetskyi S. M. (2020). Zastosuvannia kata dlia shvydkoho vidnovlennia orhanizmu sportsmena-karatysta pislia znachnykh psykhofizychnykh navantazhen. Reabilitatsiini ta fizkulturno-rekreatsiini aspekty rozvytku liudyny, № 6, 7–15.
6. Konok A. P. (2019). Osoblyvosti pidhotovky maibutnykh treneriv-vykladachiv skhidnykh odnobarstv do profesiinnoi diialnosti v dytiacho-yunatskii sportyvni shkoli Innovatsiina pedahohika, Odesa, № 17, Vol. 1. 81–84.
7. Lytvynenko A. M. (2011). Indyvidualizatsiia tekhniko-taktychnoi pidhotovky kvalifikovanykh karatystiv na pidstavi modelnykh kharakterystyk zmahalnoi diialnosti [dysertatsiia]. Kharkiv : KhHAFK, 235.
8. Lozovi A. L., Serhienko V. M. (2020). Karate: etapy evoliutsii vid Budo do sportu. Problemy ta perspektyvy rozvytku fizychnoho vykhovannia, sportu i zdorovia liudyny : materialy V Vseukr. nauk.-prakt. konf. (23–24 kvitnia 2020 r.) / hol. red. O. K. Kornosenko. Poltava : Simon, 12–17.
9. Skliar M. S. (2014). Formuvannia spetsialnykh umin ta navychok starshoklasnykiv u protsesi zaniat karate v pozaklasnii roboti : dys. ...kand. pedahohichnykh nauk: 13.00.02. Luhansk, 297.
10. Sportyvna medytsyna (2019). Pidruchnyk dlia stud. zakl. vyshchoi osvity fiz. vykhovannia i sportu / za red. L. Ya.-H. Shakhlinoi. Kyiv: Olimpiiska literatura, 424.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.04(163).17

УДК: 796.015.136:796.85

Задорожна О. Р.

*доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури*

*Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів
Нерода Н. В.*

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури*

*Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів
Кожокар М. В.*

*кандидат педагогічних, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
Первухіна С. М.*

викладач кафедри фізичного виховання

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ СИСТЕМ ОЛІМПІЙСЬКОГО ВІДБОРУ У СПОРТИВНИХ ЄДИНОБОРСТВАХ

Стаття присвячена аналізу особливостей актуальних систем олімпійського відбору у спортивних єдиноборствах. Встановлено, що системи олімпійського відбору та кваліфікаційні критерії для здобуття спортсменами ліцензій розробляють Міжнародні спортивні федерації (МСФ). Структура та зміст цих систем можуть відрізнятися у кожному олімпійському циклі. У чотирирічному циклі 2021-2024 рр. завоювання олімпійської ліцензії у спортивних єдиноборствах можливе двома способами: через позицію атлета в офіційному рейтингу МСФ (у фехтуванні, дзюдо, тхеквондо) та шляхом демонстрації певного результату на кваліфікаційних турнірах (у спортивній боротьбі та боксі). Відмінності систем олімпійського відбору на Ігри XXXIII 2024 р. у м. Париж полягають у його тривалості, належності здобутої ліцензії (іменна чи для НОК), кількості видів змагань, наявності різних рейтингів (світовий, континентальний, олімпійський, особистий, командний).

Ключові слова: спортивні єдиноборства, Ігри Олімпіади, ліцензія, кваліфікація.

Zadorozhna O., Neroda N., Kozhokar M., Pervukhina S. Analysis of the features of olympic qualification systems in combat sports. The article is devoted to the analysis of the features of current qualification systems in combat sports. It was established that the International Sports Federations (ISF) develops the Olympic qualification systems and specific criteria for athletes to obtain licenses. The structure and content of these systems may differ in each Olympic cycle. In 2021-2024 cycle,

qualification at the Olympics in combat sports is possible in two ways: through the athlete's position in the official ISF ranking or by demonstrating a certain result at qualifying tournaments.

In taekwondo, judo and fencing it is possible to obtain "direct" qualification for the Olympic Games through the official ISF ranking or demonstration of a certain result at the qualifying tournament ("tournament of last hope" for participants from NOCs who have not yet obtained an Olympic license). The possibility of qualifying in team depends on its high place in the official ISF team ranking. If a certain team could not qualify through to the world ranking, its members are able to do it only in individual events (by individual qualification).

For boxing and wrestling, qualification to the Olympic Games is possible by certain result in special tournaments or "tournaments of last hope" (for participants from NOCs who have not yet obtained an Olympic license). The range of weight categories in which athletes may participate is almost equal for men and women.

The differences in the Olympic qualification systems for the 2024 XXIII Games in Paris are its duration, the ownership of the obtained license (personal or for the NOC), the number of types of competitions, the presence of different rankings (world, continental, Olympic, individual, team).

Key words: martial arts, Olympic Games, license, qualification.

Постановка проблеми. Комплектування кількісного складу учасників Олімпійських ігор (ОІ) є прерогативою Виконкому Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Він встановлює процедуру, кінцеві терміни подання й прийняття заявок від атлетів на участь в ОІ. Відповідно до чинної редакції Олімпійської Хартії, для участі в ОІ атлет, офіційна особа команди або інший персонал повинен поважати та виконувати правила Олімпійської хартії та Всесвітнього антидопінгового кодексу, умови участі, встановлені МОК, та правила відповідної міжнародної спортивної федерації (МСФ). Окрім цього, обов'язковою умовою допуску учасників є заявка від Національного олімпійського комітету (НОК) [1, 10].

Аналіз літературних джерел. Наведені в Олімпійській Хартії умови є обов'язковими та ідентичними для всіх учасників ОІ. Однак процес відбору атлетів та шляхи завоювання ними олімпійських ліцензій мають відмінності залежно від специфіки виду спорту [2, 4]. Кожна МСФ розробляє власну систему олімпійського відбору та встановлює кваліфікаційні критерії, які надалі затверджує Виконком МОК. Як правило, цей документ розміщують у вільному доступі за два-три роки до чергових ОІ [5]. При цьому умови завоювання олімпійських ліцензій в межах виду спорту або дисципліни можуть зазнавати суттєвих змін у кожному олімпійському циклі [1].

Аналіз тенденцій розвитку сучасних олімпійських спортивних єдиноборств свідчить про те, що упродовж останніх десяти-п'ятнадцяти років відбувається поступове розширення олімпійської програми, зокрема введення нових вагових категорій (ВК) або зміна меж стандартних, зростання кількості видів змагань для жінок, запровадження «змішаних» змагань («MIXED») тощо [2, 7, 9]. Врахування цих тенденцій є обов'язковою умовою планування та реалізації стратегії підготовки спортсменів у чотирирічних олімпійських циклах.

Мета дослідження – проаналізувати особливості чинних систем олімпійського відбору та кваліфікаційних критеріїв, встановлених МСФ для здобуття атлетами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXIII Олімпіади 2024 р. у м. Париж (на прикладі спортивних єдиноборств).

Матеріал і методи. Теоретичний аналіз, узагальнення даних літератури та мережі Інтернет, документальний метод дали змогу проаналізувати чинні системи олімпійського відбору та кваліфікаційні критерії, встановлені МСФ для здобуття атлетами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXIII Олімпіади 2024 р. у м. Париж у фехтуванні, дзюдо, тхеквондо, спортивній боротьбі та боксі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз особливостей систем олімпійського відбору у спортивних єдиноборствах дав змогу умовно розподілити їх на дві групи [11]. До першої віднесено ті, у яких перспектива кваліфікації на ОІ зумовлена позицією в офіційному міжнародному рейтингу МСФ (фехтування, дзюдо, тхеквондо). До другої – ті, у яких здобуття ліцензії можливе шляхом демонстрації певного результату на кваліфікаційних турнірах (бокс, спортивна боротьба). На відміну від попереднього циклу, у 2021-2024 рр. в олімпійській програмі відсутнє карате [1, 11].

Відповідно до чинних кваліфікаційних критеріїв, у фехтуванні, дзюдо, тхеквондо атлети можуть здобути право на участь в ОІ на підставі високої позиції в офіційному рейтингу МСФ (так звана «пряма» кваліфікація) [11]. При цьому в деяких видах спорту може бути запроваджено окремий олімпійський рейтинг, який налічує більшу/меншу кількість змагань, ніж у «звичайному» сезоні, або передбачає специфічну систему нарахування очок – в залежності від престижності кожного турніру очки, здобуті за певні місця, множать на відповідний коефіцієнт. Наприклад, у тхеквондо в олімпійському рейтингу передбачено врахування очок, здобутих на Іграх попередньої Олімпіади (коефіцієнт 20). Для порівняння, коефіцієнт для чемпіонату світу (WT World Taekwondo Championships) становить 14, Фінал Гран-прі (GP Final) – 10, Серія Гран-прі (GP Series) – 6. Цікаво, що у попередньому чотирирічному циклі коефіцієнти для цих змагань були меншими – 12, 8 та 4 відповідно [8].

Тривалість відбору є різною залежно від кількості турнірів, які включені до нього. У дзюдо він триває два роки (з травня 2022 р. по червень 2024 р.). У тхеквондо – з червня 2022 р. по травень 2024 р. У фехтуванні цей період обмежено одним роком (з квітня 2023 р. по квітень 2024 р.) [11].

Кількість квот, які спортсмени можуть здобути на підставі позиції у рейтингу, є найвищою у дзюдо. Відповідно до чинної системи відбору, цим правом можуть скористатися найкращі 17 атлетів за світовим рейтингом (лише по одному учаснику від НОК в одній ВК) – загалом 238 особи (по 119 жінок та чоловіків). Для порівняння у попередньому олімпійському циклі кваліфікуватися «напрямую» могли 18 атлетів з найвищим рейтингом [8].

У наступному етапі відбору квоти можуть здобути ще 100 осіб (по 50 жінок та чоловіків) на підставі загального світового рейтингу (для чоловіків та жінок в усіх ВК) з урахуванням кількості квот, встановлених для кожного континенту. Традиційно найвищою кількістю квот є для Європи – 25 місць, найменшою – для Океанії – 10 місць (у попередньому

чотирирічному циклі ця кількість була аналогічною) [8].

Цікавим нововведенням у поточному олімпійському циклі є запровадження спеціальної квоти для командного турніру з дзюдо для кожного континенту (для найкращої команди у рейтингу). Цю квоту було запроваджено з метою допомоги командам, у яких на Ігри кваліфікувалися лише п'ять дзюдоїстів (щоб отримати місце для шостого атлета та мати змогу взяти участь у командних змаганнях MIXED) [8].

У тхеквондо через «пряму» кваліфікацію відібратися на ОІ можуть найкращі п'ять спортсменів у кожній ВК за світовим рейтингом WT Olympic Ranking, а також по одному найкращому атлету у кожній ВК за рейтингом WT Grand Slam Champions Series. Якщо у попередньому олімпійському циклі у разі однакової кількості очок перевагу отримував атлет, який брав участь у більшій кількості турнірів WT Grand Slam Champions Series, то нині перевагу буде надано спортсменові, який посів вище місце у рейтингу у WT Grand Slam Champions Series-2023 [12].

Ще однією особливістю систем олімпійського відбору у спортивних єдиноборствах є належність ліцензії [1]. У дзюдо вона є іменною, у тхеквондо належить НОК. Водночас у фехтуванні розігрують як іменні, так і ліцензії для НОК [6]. Чинні кваліфікаційні критерії передбачають завоювання ліцензій у складі команди (ліцензія для НОК) «напрямую», через світовий рейтинг. Цим правом можуть скористатися найкращі чотири команди за рейтингом станом на 01.04.2024 р. незалежно від належності до континенту. Наступні чотири команди (по одній від континенту) здобувають ліцензію, якщо вони посідають з 5 по 16 місце у рейтингу на момент завершення відбору [11].

Якщо певна команда не змогла кваліфікуватися через світовий рейтинг, її представники мають змогу зробити це виключно для участі в індивідуальних змаганнях [6]. Цю квоту можуть отримати шість найкращих спортсменів у міжнародному особистому рейтингу (по двоє від Європи та Азії-Океанії, а також по одному учаснику від Америки та Африки). Якщо і це не вдалося, представники НОК, які ще не кваліфікувалися на ОІ, можуть взяти участь у «турнірі останньої надії» – кваліфікаційних змаганнях, які проходять на кожному континенті як останній етап олімпійського відбору. Квоту можуть здобути виключно переможці цих турнірів. У цьому випадку атлети здобувають іменну ліцензію.

Аналіз чинних систем олімпійського відбору у другій групі видів спорту (бокс, спортивна боротьба) вказав на те, що право на участі в ОІ можуть здобути ті атлети, які посіли певні місця на кваліфікаційних турнірах [3, 11]. У боксі перший етап відбору передбачає участь у континентальних кваліфікаційних турнірах (по одному на кожному континенті). Для кожної ВК передбачено різну кількість квот – від одної до чотирьох. Надалі представники тих НОК, які ще не здобули ліцензію на попередньому етапі відбору, можуть взяти участь у двох світових кваліфікаційних турнірах. На обидвох турнірах кількість квот та місце у турнірній таблиці, яке дає змогу отримати ліцензію, залежить від результатів попередніх змагань та розподілу вже завойованих ліцензій відповідно до континентальних квот [11]. Цікаво, що у попередньому олімпійському циклі було передбачено проведення лише одного світового кваліфікаційного турніру [3]. Відповідно, тривалість відбору на Ігри XXXIII Олімпіади 2024 р. у м. Париж є довшою та становить один рік – з травня 2023 р. по травень 2024 р.

У спортивній боротьбі чинна система олімпійського відбору є схожою та включає три етапи (фази): I етап – чемпіонат світу 2023 р., II фаза – континентальний кваліфікаційний турнір, III фаза – світовий кваліфікаційний турнір. При цьому взяти участь в останньому можуть виключно представники НОК, які не здобули ліцензії на попередній етапах відбору [11]. Цікавим нововведенням олімпійського циклу 2021-2024 рр. є спеціальний поєдинок за п'яте місце на чемпіонаті світу 2023 р., переможець якого здобуває ліцензію. Аналогічно для світового кваліфікаційного турніру (III етап відбору) запроваджено поєдинок між атлетами, які здобули бронзові нагороди (переможець поєдинку здобуває ліцензію).

Ще однією особливістю чинних систем олімпійського відбору у спортивній боротьбі та боксі є пропорційність кількості видів змагань для чоловіків та жінок. Якщо на Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо (через світову пандемію COVID-19 Ігри відбулися у 2021 р.) у боксі чоловіки змагалися у восьми видах змагань (вісім ВК), а жінки – у п'яти, то у 2024 р. у м. Париж ця кількість становить сім і шість відповідно. Натомість у греко-римській та вільній боротьбі (чоловіки і жінки) кількість ВК в олімпійській програмі порівняно з попереднім циклом залишилася незмінною – по шість у кожному виді [3].

Порівняння чинних систем олімпійського відбору у спортивних єдиноборствах для комплектування складу учасників Ігор XXXIII Олімпіади 2024 р. у м. Париж дало змогу виявити спільні та відмінні риси. Для тхеквондо, дзюдо і фехтування спільними рисами є такі: можливість «прямої» кваліфікації на ОІ через офіційний рейтинг МСФ або демонстрацію певного результату на кваліфікаційному турнірі («турнір останньої надії» для учасників від НОК, які ще не здобули олімпійської ліцензії); можливість кваліфікації у складі команди на підставі її високого місця офіційному командному рейтингу МСФ; наявність різної кількості квот для континентів; формування спеціального олімпійського рейтингу МСФ з наявністю різних коефіцієнтів залежно від престижності турніру, на якому атлети можуть набрати рейтингові очки.

Для боксу та спортивної боротьби спільними рисами є можливість кваліфікації на ОІ шляхом демонстрації певного результату на кваліфікаційних турнірах або «турнірах останньої надії» (для учасників від НОК, які ще не здобули олімпійської ліцензії); пропорційність кількості видів змагань та ВК для чоловіків та жінок.

Відмінними рисами, притаманними для чинних систем олімпійського відбору у різних видах спортивних єдиноборств, є такі: тривалість відбору; належність завойованої ліцензії (іменна чи для НОК); кількість видів змагань та форма заліку у них; наявність різних рейтингів – світового особистого, світового командного, олімпійського, континентального тощо.

Висновки. Системи олімпійського відбору у спортивних єдиноборствах розробляють відповідні МСФ. Їх структура та зміст можуть змінюватися кожного олімпійського циклу.

Відповідно до особливостей систем олімпійського відбору у чотирирічному циклі 2021-2024 рр. спортивні єдиноборства можна класифікувати на дві групи: ті, у яких перспектива здобуття олімпійської ліцензії зумовлена високою позицією атлета або команди в офіційному рейтингу МСФ, а також ті, у яких спортсмени повинні продемонструвати певний результат на кваліфікаційних турнірах (світових або континентальних).

Головними відмінностями систем олімпійського відбору у спортивних єдиноборствах є тривалість відбору, належність ліцензії (іменна чи для НОК), кількість видів змагань, наявність різних рейтингів.

Перспективи подальших досліджень передбачають аналіз тенденцій змін у системах олімпійського відбору у різних видах спорту.

Література

1. Задорожна О. Р., Бріскін Ю. А., Пітин М. П., Потоп В., Гращенко Ж. В., Глухов І. Г., Дробот К. В. Особливості комплектування складу учасників ігор XXXII Олімпіади 2020 у Токіо (на прикладі спортивних єдиноборств). Український журнал медицини, біології та спорту, 2020. Вип. 5, 3 (25). С. 445–50. DOI: 10.26693/jmbs05.03.445
2. Приступа Є., Бріскін Ю., Палатний А., Пітин М. Розвиток та становлення спортивних єдиноборств у програмах Ігор Олімпіад сучасності. Фізична активність, здоров'я і спорт, 2017. Вип. 1 (27). С. 3-19.
3. Boxing. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.olympic.org/-/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2019/06/ANNEX-1-Tokyo-2020-Qualification-System-Boxing.pdf/>. Дата звернення: 10.01.2020.
4. Calmet M., Pierantozzi E., Sterkowicz S., Takito M.Y., Franchini E. Judo rules: searching for a wind of changes, "Journal International Journal of Performance Analysis in Sport", 2017. vol. 17, no. 6; doi: 10.1080/24748668.2017.1405612.
5. Cynarski W. J., Lee-Barron J. Philosophies of martial arts and their pedagogical consequences, "Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology", 2014. Vol. 14, no. 1, pp. 11-19; doi: 10.14589/ido.14.1.2.
6. Fencing. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pszerm.pl/static/domain/files/others/136/136/13693_10_tokyo_2020_-_qualification_system_-_fencing_-_ang.pdf. Дата звернення: 10.01.2020.
7. Johnson J. A., Ha P. Elucidating pedagogical objectives for combat systems, martial arts, and combat sports, "Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology", 2015. Vol. 15, no. 4, pp. 65-74; doi: 10.14589/ido.15.4.9.
8. Judo. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ijf.org/news/show/696>. Дата звернення: 10.01.2020.
9. Oh H. J., Taekwondo Instructional and Assessment Strategies in Authentic Settings, "Journal of Physical Education, Recreation & Dance", 2017. Vol. 85, no. 1, pp. 36-42; doi: 10.1080/07303084.2014.857552.
10. Olympic Charter. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.231862751.195108383.1678703280-543045604.1678265846/. Дата звернення: 12.03.2023.
11. Summer Olympic Games Paris 2024. Qualification Systems. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://totallympics.com/forums/topic/10435-summer-olympic-games-paris-2024-qualification-systems/>. Дата звернення: 10.03.2023.
12. Taekwondo. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://cdn.dosb.de/user_upload/Olympische_Spiele/Tokio_2020/internationale_Qualifikationskriterien/WT_-_Taekwondo_20191122.pdf. Дата звернення: 10.01.2020.

References

1. Zadorozhna, O. R., Briskin Yu. A., Pityn M. P., Potop V., Graschenkova Zh. V., Glukhov I. G., Drobot K. V. (2020). Peculiarities of the composition of the participants of the XXXII Olympiad 2020 in Tokyo (on the example of martial arts). Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports. 5, 3 (25), 445–50. DOI: 10.26693/jmbs05.03.445. (in Ukrainian).
2. Prystupa, Ye., Briskin, Yu., Palatnyy, A., Pityn, M. (2017), Development and formation of martial arts in the programs of the Olympics of the present. Physical activity, health and sports, 1 (27), 3-19. (in Ukrainian).
3. Boxing. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [online] – Available at: <https://www.olympic.org/-/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2019/06/ANNEX-1-Tokyo-2020-Qualification-System-Boxing.pdf/>. Access date: 10.01.2020.
4. Calmet, M., Pierantozzi, E., Sterkowicz, S., Takito, M.Y., Franchini E. (2017), Judo rules: searching for a wind of changes, Journal International Journal of Performance Analysis in Sport, 17, 6. doi: 10.1080/24748668.2017.1405612.
5. Cynarski, W. J., Lee-Barron, J. (2014), Philosophies of martial arts and their pedagogical consequences, Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology, 14, 1, 11-19. doi: 10.14589/ido.14.1.2. (in Polish).
6. Fencing. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. Available at: http://www.pszerm.pl/static/domain/files/others/136/136/13693_10_tokyo_2020_-_qualification_system_-_fencing_-_ang.pdf. Access date: 10.01.2020.
7. Johnson, J. A., Ha, P. (2015). Elucidating pedagogical objectives for combat systems, martial arts, and combat sports. Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology, 15, 4, 65-74. doi: 10.14589/ido.15.4.9.
8. Judo. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. Available at: <https://www.ijf.org/news/show/696>. Access date: 10.01.2020.
9. Oh, H. J. (2014), Taekwondo Instructional and Assessment Strategies in Authentic Settings. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 85, 1, 36-42. doi: 10.1080/07303084.2014.857552.
10. Olympic Charter. Available at: https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.231862751.195108383.1678703280-543045604.1678265846/. Access date: 12.03.2023.
11. Summer Olympic Games Paris 2024. Qualification Systems. Available at: <https://totallympics.com/forums/topic/10435-summer-olympic-games-paris-2024-qualification-systems/>. Access date: 10.03.2023.

12. Taekwondo. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. Available at: https://cdn.dosb.de/user_upload/Olympische_Spiele/Tokio_2020/internationale_Qualifikationskriterien/WT_-_Taekwondo_20191122.pdf. Access date: 10.01.2020.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.04(163).18
УДК: 77.03.15. 796.034.2

Карабанов Є.О.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка, м. Кременчук
Сивохоп Е.М.
кандидат педагогічних наук, доцент
Ужгородський національний університет, м. Ужгород
Кубрак С.І.
заслужений тренер України,
викладач кафедри фізичного виховання і спорту,
Таврійський державний агротехнічний університет
імені Д. Моторного, м. Мелітополь
Кудряшова Т.І.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка, м. Кременчук

ОГЛЯД ІСНУЮЧИХ ПРОГРАМ ТА ПРОЕКТІВ КРАЇН ЄВРОПИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ця стаття пропонує огляд програм та проектів, що існують в країнах Європи з метою підвищення фізичної активності дорослого населення в Україні. Автори провели дослідження, щоб дізнатися, які програми та проекти були запроваджені в Європі, та описують їхній потенціал для застосування в Україні. Стаття надає інформацію про різноманітні програми та проекти, які включають індивідуальні й групові заняття, заходи сприяння здоровому способу життя, використання технологій тощо. Описані програми та проекти демонструють різноманітні підходи до підвищення фізичної активності та можуть бути використані в Україні з огляду на культурні та соціально-економічні особливості країни.

Крім того, стаття надає висновки щодо того, які програми та проекти можуть бути більш успішними в умовах України, та пропонує деякі рекомендації для їхнього успішного запровадження. Загалом, ця стаття є цінним ресурсом для тих, хто займається питаннями здоров'я та фізичної активності в Україні. Стаття також звертає увагу на важливість співпраці між різними секторами суспільства, включаючи урядові та недержавні організації, громадські організації та бізнес, для ефективного підвищення фізичної активності дорослого населення.

Основний акцент статті складається зі зв'язку між досвідом існуючих програм та проектів країн Європи та їхньої застосовності в Україні. Стаття висвітлює певні особливості культурного, соціального та економічного контексту України, які можуть впливати на успішність запровадження та реалізацію таких програм та проектів.

Ключові слова: фізична активність, доросле населення, ініціативи, програми, проекти.

Karabanov Y, Sivohop E, Kubrak S, Kudriashova T. Review of existing programs and projects in European countries aimed at increasing physical activity of adult population in Ukraine. This article provides an overview of programs and projects that exist in European countries aimed at increasing physical activity among adult populations in Ukraine. The authors conducted research to find out what programs and projects have been implemented in Europe and describe their potential for application in Ukraine. The article provides information about various programs and projects that include individual and group sessions, events promoting healthy lifestyles, the use of technology, and more. The described programs and projects demonstrate diverse approaches to increasing physical activity and can be used in Ukraine, taking into account the country's cultural and socio-economic characteristics. In addition, the article draws conclusions about which programs and projects may be more successful under Ukraine's conditions and offers some recommendations for their successful implementation. Overall, this article is a valuable resource for those working on health and physical activity issues in Ukraine. The article also emphasizes the importance of collaboration between various sectors of society, including government and non-governmental organizations, civil society organizations, and businesses, for the effective increase of physical activity among the adult population.

The main focus of the article is on the connection between the experience of existing programs and projects in European countries and their applicability in Ukraine. The article highlights certain cultural, social, and economic context features in Ukraine that may affect the success of implementation and realization of such programs and projects.

Key words: Physical activity, adult population, initiatives, programs, projects.

Постановка проблеми. В Україні наявний низький рівень фізичної активності серед дорослого населення, що